

Kuntaliiton ehdotukset hallitusohjelmakirjauksiksi 2023–2027

Kuntaliiton ehdotukset hallitusohjelmakirjauksiksi 2023–2027

Uudistetaan sääntelykulttuuri ja mahdollistetaan kokeilut	4
Varmistetaan rahoitusperiaatteen noudattaminen	4
Kaupunkipolitiikka.....	6
Laaditaan kaupungeille kasvusopimuksia	6
Perustetaan kaupunkipolitiikan ministerityöryhmä.....	6
Terävöitetään EU-rahoitussuuntia kaupunkien kasvun tueksi	6
Ilmastopolitiikka.....	6
Vahvistetaan valtion ja kunnan kumppanuutta ilmastokestävän Suomen tekijöinä.....	6
Vauhditetaan kestävää energiamurrosta	6
Varautuminen ja kriittinen infra	8
Vahvistetaan kuntien kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta ja tuetaan korjausvelan hallintaa.....	8
Digitalisaatio	8
Kehitetään tietosuojasäätelyä.....	8
Puretaan tiedon hyödyntämisen esteitä.....	9
Ymmärretään digitalisaation vaikutuksia	9
Tehostetaan digitaalista turvallisuutta.....	9
Rakentaminen ja ympäristö	10
Tehdään rakennetun ympäristön lainsäädännöstä toimiva.....	10
Edistetään rakennetun ympäristön digitalisaatiota kunnissa	10
Lisätään ympäristöterveydenhuollon joustavuutta	11
Korjataan kuntien teknisen toimialan työvoimapula	12
Ratkaistaan kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon rahoituskriisi	13
Turvataan häiriöttömät liikenneyhteydet ja niiden rahoitus	13
Hyvinvointi ja sivistys	14
Turvataan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja resurssien riittävyys	14
Otetaan yhteistyömallit laajasti käyttöön perusopetuksessa	15
Arvioidaan TUVAn koulutusten toimivuus	15
Uudistetaan lukiokoulutuksen järjestämis- ja rahoitustavat	16
Turvataan ammatillisen koulutuksen saatavuus	16
Turvataan kulttuuripalvelujen saavutettavuus	16
Tartutaan suomalaisten liikkumattomuuteen.....	16
Edistetään lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintaa	16
Tarkennetaan kuntien ja hyvinvointialueiden työnjakoa	17
Ehkäistään syrjäytymistä	17

Sujuvoitetaan yhteistyötä oppilashuollossa ja työpajatoiminnassa	17
Kehitetään sivistystoimen rahoitusjärjestelmää	17
Laaditaan kansallinen digivisio	17
Kehitetään julkisia hankintoja	18
Lisätiedot.....	19

Uudistetaan sääntelykulttuuri ja mahdollistetaan kokeilut

- **Kirjaus 1:** Kuntien itsehallintoa, taloudellista kestävyyttä ja toimintaympäristön haasteisiin vastaamista vahvistetaan keventämällä ja uudistamalla tehtäviä sekä niiden toteuttamistapoja koskevaa normiohjausta. Toteutetaan yli hallituskausien kestävä kokeiluohjelma, joka koostuu erikseen valituista eri ministeriöiden hallinnon alaan kuuluvista lakikokeiluista sekä erilaisten tehtävävastuiden lakikokeiluista. Seurataan säännöllisesti kuntien tehtävien ja velvoitteiden normiohjauksen kehitystä.

Perustelut: Julkisen talouden sopeuttamispaine ja työvoimapula edellyttävät uusia ratkaisuja, jotka eivät johda kansalaisten palvelujen saatavuuden tai laadun heikkenemiseen. Kuntien palveluiden järjestämis- ja tuottamistapojen lisääntyvä ja liian yksityiskohtainen sääntely jäykistää toimintatapoja ja heikentää tuottavuutta.

Yksityiskohtaisiin henkilöstö- tai asiakasmitoituksiin, kelpoisuusvaatimuksiin tai vastaaviin kriteereihin vastaaminen suuntaa huomion panoksiin, mutta ei tuotoksiin eikä vaikuttavuuteen. Kriteereihin vastaaminen ei usein ole myöskään mahdollista työvoimapulan vuoksi.

Kustannustehokkaimmat palvelujen tuottamistavat ja palveluprosessit ovat erilaisia eri puolella Suomea. Kuntapalvelujen tuottavuutta voidaan lisätä väljentämällä yksityiskohtaista tuotantotapojen normiohjausta, kehittämällä palveluja paikallisista lähtökohdista ja levittämällä samankaltaisten kuntien parhaita käytänteitä.

Lakikokeilujen avulla saadaan tietoa siitä, miten kuntia koskevaa lainsäädäntöä voidaan keventää ja samalla turvata asukkaiden peruspalvelut sekä niiden saatavuus ja laatu. Lakikokeilut ovat keino testata uudenlaista sääntelyä ennen kuin päätetään pysyvistä lainsäädäntömuutoksista.

Vuoden 2015 jälkeen ei ole koottu seurantatietoa tehtävien ja velvoitteiden määrän, eikä niitä koskevan normiohjauksen tai kustannusvaikutusten kehityksestä. Reaaliaikaisen normiohjauksen seurannan tulisi kohdistua sekä kansalliseen normiohjaukseen että EU:sta tulevaan normiohjaukseen, sillä EU-lainsäädännössä asetetaan yhä enenevässä määrin kuntien toimintaa koskevia velvoitteita. Kuntia koskevan normiohjauksen reaaliaikaisessa arvioinnissa hyvä esimerkki on Ruotsi, jossa valtiokonttori arvioi vuosittain valtion kuntiin kohdistuvaa normiohjausta ja esittää tarvittaessa kehittämistoimenpiteitä.

- **Kirjaus 2:** Edistetään ihmislähtöistä ja sektorirajat ylittävää julkista johtamista, joka vahvistaa demokratiaa, osallisuutta ja elinvoimaa.

Lisätiedot: Sini Sallinen, kehittämisspäällikkö, puh. +358 50 464 5662, Juha Myllymäki, lakiasiainjohtaja, puh. +358 50 408 4392.

Varmistetaan rahoitusperiaatteen noudattaminen

- **Kirjaus 3:** Kunta-valtio -suhteessa rahoitusperiaatetta noudatetaan. Uudet ja laajenevat tehtävät sekä vero- ja maksuperustemuutokset kompensoidaan

kunnille täysimääräisesti. Kiinteistöverotuksen arvostamisperusteet uudistetaan vaalikauden alussa aiemmin tehtyyn valmisteluun perustuen. Valmistellaan kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistus siten, että valtionosuudet määräytyvät kuntien uudistuva tehtäväkenttä huomioiden.

Perustelut: Alkavalla hallituskaudella on sekä lisättävä kannustimia kasvuun että sopeutettava tuntuvasti julkista taloutta. Sopeuttamisen keinovalikoiman tulee olla realistinen ja pohjautua käytännön ymmärrykseen toimien vaikutuksista koskien myös kuntataloutta.

Selkein keino saada kunnat sopeuttamistalkoisiin mukaan, on väljentää kuntien normeja ja lisätä paikallista liikkumavaraa mm. kokeiluilla. Tällä tavoin voidaan parantaa tuottavuutta ja edistää kuntien mahdollisuuksia sopeuttaa toimintoja osana julkisen talouden kokonaisuutta. Vaatimus rahoittaa kuntien uudet ja laajenevat tehtävät täysimääräisesti yleiskatteellisilla valtionosuuksilla hillitsee alijäämäisen julkisen talouden aikana mahdollisuuksia lisätä julkisia velvoitteita ja tukee kuntien talouden tasapainottamistyötä.

Hallitusohjelmaan tulee aikaisempien vuosien tapaan ottaa mukaan myös kirjaus valtion päättämien veroperustemuutosten kompensoinnista muille veronsaajille. Kirjauksen taustalla vaikuttaa veronsaajien veropoliittinen neutraliteetti.

Uuden kunnan talouden ennakointi parani sote-uudistuksen myötä, mutta samalla myös taloudellinen liikkumavara kapenee, kun päätökset keskittyvät sivistyspalveluiden järjestämiseen, työttömyyden hoitoon sekä kuntalaisten elinympäristön ja hyvinvoinnin kehittämiseen. Sote-uudistus myös kasvatti kuntien suhteellista velkaantuneisuutta.

Vuonna 2024 kuntien laskennalliset valtionosuudet ovat julkisen talouden suunnitelman mukaan noin 3,9 miljardia euroa, kun valtion budjettitalouden menot yltävät yhteensä noin 88 miljardiin euroon. Kuntien valtionosuuksia ei tule leikata valtion alijäämien kattamiseksi. Kuntatalouden tuloihin kohdistetut mahdolliset leikkaukset, indeksijäädytykset tai kompensoimatta jääneet lisäkustannukset eivät ole säästöä, vaan kääntyisivät kuntien veronkorotuksiksi ja palveluihin kohdistetuiksi säästöiksi.

Sote-uudistuksessa verotulojen ja valtionosuuksien suhde muuttui jokaisessa kunnassa. Keskimäärin verotulojen merkitys kasvoi ja valtionosuuksien pieneni. Sote-uudistuksen kaikki muutosvaikutukset tasapainotetaan kuntien talouden kautta. Valtion, hyvinvointialueiden tai veronmaksajien rahoitusasema ei uudistuksessa muuttunut. Tämän takia sote-uudistuksen tasauserät jäävät pysyvästi vaikuttamaan kuntien sivistystoimen valtionosuu-teen. Vaikutus voi olla yksittäisissä kunnissa erittäinkin merkittävä.

Kuntien rahoitusjärjestelmän on perustuttava uusien kuntien lakisääteisiin tehtäviin. Valtionosuusjärjestelmän uudistustyö on aloitettava välittömästi. Kiinteistöverouudistus on oikeudenmukaisuuskysymys sekä veronsaajan eli kuntien että veronmaksajien näkökulmasta. Kiinteistöverotuksen arvostamisuudistus on saatava viimein maaliin.

Lisätiedot: Sanna Lehtonen, kuntatalousasioiden johtaja, puh. +358 50 575 9090, Timo Reina, varatoimitusjohtaja, puh +358 40 555 8458.

Kaupunkipolitiikka

Laaditaan kaupungeille kasvusopimuksia

- **Kirjaus 4:** Kaupunkien kilpailukyvyyn lisäämiseksi ja maan elinvoiman vahvistamiseksi laaditaan kansainvälisten esimerkkien mukaisia kasvusopimuksia kaupunkien ja valtion kesken. Niiden sisältö räätälöidään tarve- ja teemakohtaisesti yhteistyössä kaupunkien, Kuntaliiton ja valtion kesken. Uudet kasvusopimukset eivät korvaa nykyisiä MAL-sopimuksia ja niiden suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan välittömästi syksyllä 2023.

Perustetaan kaupunkipolitiikan ministerityöryhmä

- **Kirjaus 5:** Perustetaan kansallista kaupunkipolitiikkaa ohjaava ja koordinoiva ministerityöryhmä. Sen tehtävä on yhdessä kaupunkien ja Kuntaliiton kanssa linjata tulevaisuuden kaupunkipolitiikan suuntaviivoja ja kehittämistarpeita, sekä tehdä ehdotuksia niiden toteuttamiseksi. Tavoitteena on luoda pysyvä, hallituskauden ylittävä, käytänne joka pitkäjänteisyyttä kansalliseen kaupunkipolitiikkaan ja kaupunkien kehittämiseen.

Terävöitetään EU-rahoitussuuntia kaupunkien kasvun tueksi

- **Kirjaus 6:** Vahvistetaan ja varmistetaan EU-rahoitusinstrumenttien voimakkaampi hyödyntäminen suurten kansallisten infra- ja kaupunkikehitysinvestointien tueksi. Päämäärän saavuttaminen edellyttää kykyä kansallisesti priorisoida eri hankkeita ja niiden toteuttamisjärjestystä sekä tehdä aktiivista vaikuttamistyötä niiden edistämiseksi yhteistyössä valtion, kaupunkien ja alueiden kesken.

Lisätiedot: Henrik Lönnqvist, kaupunkikehityspäällikkö, puh. +358 50 312 2805.

Ilmastopolitiikka

Vahvistetaan valtion ja kunnan kumppanuutta ilmastokestävän Suomen tekijöinä

- **Kirjaus 7:** Rakennetaan yhteistä tilannekuvaa sekä ilmastonmuutoksen torjunnasta että ilmastonmuutokseen sopeutumisesta kuntien ja valtion kesken. Ohjataan tukea erityisesti liikenteen ja lämmitysenergian päästövähennyksiin, joissa kuntien vaikutusvalta on rajallinen. Tämä tarkoittaa mm. kaupunkiseutujen kestävästä liikkumisesta tukemista.

Vauhditetaan kestävää energiamurrosta

- **Kirjaus 8:** Hallitus sitoutuu kattamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman velvoitteiden toteuttamiseen tarvittavat resurssit, erityisesti 55-valmiuspaketin (Fit for 55) energiavelvoitteiden osalta. Vauhditetaan kestävästä energiamurrosta tukemalla kuntien mahdollisuuksia edistää hallittua siirtymistä uusiutuviin sekä polttoon perustamattomiin energiamuotoihin esim. sopimuksellisuuden

kehittämisen, vähähiilisten teknisten ratkaisujen pilotointien ja taloudellisten kannustimien kautta.

Perustelut: EU:n 55-valmiuspaketti on lisäämässä mm. kuntien energiantuotantoa ja -käyttöä koskevia velvoitteita. Mikäli kansallisesti päätetään velvoitteiden toimeenpanemisesta kuntien kiinteistöjen peruskorjauksilla, on niiden vuotuisiksi investoinneiksi arvioitu 3,6 miljardia euroa. Merkittäviä lisäkustannuksia voi tulla rakennusten energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanosta etenkin, jos direktiivin energiatehokkuuden minimivaatimukset laajenevat koskemaan olemassa olevia rakennuksia. Kansallisessa toimeenpanossa kustannustehokkuus, teknologianeutraalius ja direktiivin joustojen hyödyntäminen ovat keskeisiä keinoja mahdollistaa paikalliset olosuhteet huomioon ottava ja vaikuttava ilmasto- ja energiatyö.

- **Kirjaus 9:** Rahoitetaan ilmastolain velvoite laatia kuntien ilmastosuunnitelma sekä tuetaan suunnitelman toimeenpanoa.

Perustelut: Ympäristöministeriö myöntää kunnille valtionavustusta ilmasto-suunnitelmaa varten valtion talousarviossa osoitetun määrärahan puitteissa. Koska talousarviossa osoitetut määrärahat ovat harkinnanvaraisia, on tärkeää, että lakisääteisen velvoitteen rahoitus on olemassa, kun laki astuu voimaan seuraavalla valtuustokaudella.

- **Kirjaus 10:** Selvitetään kuntien rahoitus- ja investointitarpeet ja rahoituksen edellytykset vihreässä siirtymässä.

Perustelut: Kunnille on tärkeää, että vihreän siirtymän vaikutukset huomioidaan kokonaisvaltaisesti kuntatalousvaikutusten arvioinnissa ja rahoituksen ohjauksessa. Vihreän siirtymän rahoituksen työryhmä ehdotti [loppuraportissaan](#), että kuntien rahoitus- ja investointitarpeista ja rahoituksen edellytyksistä tehdään lisäselvitys. On huolehdittava, että selvityksestä seuraa jotain konkreettista.

- **Kirjaus 11:** Laajennetaan kuntien ilmastotyön tuki kattamaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen. Selvitetään ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja varautumisen sääntely, vastuut ja rahoitus konkreettisten sopeutumistoimenpiteiden vauhdittamiseksi. Tuetaan kuntien investointeja ilmastonmuutokseen varautumisen kannalta tärkeimmissä infrastruktuurihankkeissa.

Perustelut: Ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvät vastuut ja tehtävät ovat hajautuneet yhä useammalle eri toimijalle, erityisesti kunnista on siirtynyt hyvinvointialueille keskeisiä tehtäviä. Kokonaisuutta on tarkasteltava kriittisesti, jotta tunnistetaan mahdolliset riskien ja haavoittuvuuksien kannalta oleelliset aukot. Rahoitus on ohjattava samassa suhteessa vastuiden kanssa. Kunnissa ilmastonmuutokseen sopeutumista vaikeuttavat erityisesti resurssien puute sekä sopeutumistyön vastuiden puute (Lähde: Kuntien ja maakuntien ilmastotyön tilanne. Kuntaliitto 2021)

Lisätiedot: Pauliina Jalonen, erityisasiantuntija, puh. +358 50 501 8602

Varautuminen ja kriittinen infra

Vahvistetaan kuntien kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta ja tuetaan korjausvelan hallintaa

- **Kirjaus 12:** Kuntien kriittisen infrastruktuurin toimintahäiriöihin varautumista kehitetään ja vahvistetaan. Häiriötilanteiden syntymistä ehkäistään ja niiden vaikutuksia heikennetään vähentämällä kuntaomisteisen infrastruktuurin korjausvelkaa mm. mahdollistamalla EU:n ja kansallisten rahoitusinstrumenttien käyttöä. Kriittistä infrastruktuuria (kuten liikenneväylät sekä energia-, jäte- ja vesihuolto) koskevissa lainsäädännön uudistuksissa pidättäydytään velvoitteista, jotka heikentävät kuntien kykyä ja taloudellista liikkumavaraa huolehtia infraomaisuudestaan. Kriittisten toimialojen kyvykkyyttä vastata kyberturvallisuusuhkiin ja tiedusteluun parannetaan.

Perustelut: Kunnallisen infrastruktuurin toimivuus turvaa elinolosuhteet ja asukkaiden turvallisen arjen sujumisen niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin. Infrastruktuuriin kohdistuva korjausvelka vaikuttaa jo nyt sen toimintavarmuuteen. Kuntien katuverkon korjausvelan on arvioitu olevan runsaat kaksi miljardia euroa. Taajamaliikenteen sujuvuus ja turvallisuus heikkenee, mitä myöhemmäksi peruskorjauksia siirretään.

Vesihuollon investointitarpeista tehdyn selvityksen mukaan hyvän vesihuollon tason turvaamiseksi vesihuoltolaitosten vuosittaiset investoinnit tulisi lähes kaksinkertaistaa nykyisestä noin 400 miljoonasta eurosta vuoteen 2040 asti. Suurin osa investoinneista kohdistuisi verkostosaneerauksiin, joiden investointitaso tulisi vähintään nelinkertaistaa. On välttämätöntä, ettei kunnan asiakasmaksurahoitteisten infrapalvelujen taloudellisia toimintaedellytyksiä heikennetä lainsäädännöllisin toimenpitein.

Rahoituskannustimet vauhdittaisivat kuntia ja vesihuoltolaitoksia toiminnallisiin uudistuksiin ja saneerausinvestointeihin. Heikentyneessä turvallisuustilanteessa kaupunkien kriittinen infrastruktuuri voi olla myös sodankäynnin kohde. Tälläkin hetkellä kuntien infrastruktuuria kohtaan esiintyy tiedustelua ja kyberhyökkäyksiä. Sen vuoksi kyvykkyyttä varautua näihin ja suojautua niiltä on parannettava.

Lisätiedot: Ari Korhonen, erityisasiantuntija, puh. +358 44 797 1550, Paavo Taipale, yhdyskuntatekniikan päällikkö, puh. +358 50 380 8368.

Digitalisaatio

Kehitetään tietosuojasäätelyä

- **Kirjaus 13:** Julkishallinto toimii tehokkaasti, kun tiedon liikkumisen tekniset ratkaisut ja säädökset ovat järkeviä ja selkeitä. Tehokkaita palveluita ja kehitysmよnteisyys vaatii selkeän säätelyn lisäksi julkiseltä riskinkantokykyä, koska ympäristö on oikeudellisesti epävarma.

Tietosuojasääntelyä kehitetään vastaamaan julkisektorin kehittämistarpeita. Tehokkaan toiminnan riskejä ei kasvateta hallinnollisilla sanktioilla.

Lisätiedot: Ida Sulin, johtava lakimies, puh. +358 50 357 8527.

Puretaan tiedon hyödyntämisen esteitä

- **Kirjaus 14:** Mahdollistetaan turvallinen tietojen hyödyntäminen nykytilannetta laajemmin selkiyttämällä lainsäädäntöä, lisäämällä informaatio-ohjausta ja varmistamalla tietojen käytön kehittämisen rahoitus. Parannetaan tiedon liikkuvuutta julkisten palveluiden ja eri toimijoiden rekistereiden ja tietokantojen välillä. Kehitetään lupakäytäntöjä ja puretaan hallinnollista taakkaa tilanteissa, joissa asiakastiedon käsittely edellyttää asiakkaalta lukuisia suostumuksia viranomaisasioinnissa.

Perustelut: On tärkeää kiinnittää huomiota asiakkaiden palvelupolkuihin tilanteissa, joissa tiedon liikkuvuuden esteenä on eri viranomaisten rekisterit. Tietojen hyödyntämisen haasteet voivat liittyä viranomaisorganisaatiot ylittävään yhteistyöhön tai siihen että yhden organisaation sisällä on useita viranomaistehtäviä ja rekisterinpitäjiä.

Laajavaikutteisissa kehittämishankkeissa tulisi kunnilla ja muilla toimijoilla olla mahdollista saada oikeudellista ennakoarviointia tietosuojaviranomaiselta, jotta oikeudellisesti epävarmat tilanteet eivät jarruta digitalisaatiokehitystä ja tehokkuutta lisääviä investointeja julkisessa. Tietosuojavaatimusten toteutumista tulisi tukea paremmalla informaatio-ohjauksella.

Ymmärretään digitalisaation vaikutuksia

- **Kirjaus 15:** Valmistellaan malli digitaalisten vaikutusten arvioinnista laajassa yhteistyössä julkisen hallinnon toimijoiden ja sidosryhmien kanssa ja otetaan digitaalisten vaikutusten arviointi osaksi kaikkea lainsäädännön valmistelua sekä keskeisissä kansallisissa kehittämishankkeissa. Hyödynnetään kansainvälisiä esimerkkejä, kuten Tanskan toimintamalli sekä kansallisesti jo tehty työ.

Perustelut: Digitaalisten vaikutusten arviointimallin tulee huomioida tietoon, teknologiaan, toimintaan, vastuisiin, terminologiaan liittyvät vaikutusketjut sekä tunnistaa osaamis- ja resurssitarpeet ja eri toimijoiden roolit vaikutusketjuissa.

Lisätiedot: Elisa Kettunen, kehittämispäällikkö, puh. +358 50 372 6789.

Tehostetaan digitaalista turvallisuutta

- **Kirjaus 16:** Toteutetaan julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden toimeenpanosuunnitelmassa 2020–2023 (Haukka) kuvatuille kansallisille digiturvapalveluille tarvittavat konkreettiset menetelmät, toimintamallit sekä tuki palveluiden käyttöönottamiseksi. Toimintatavat jalkautetaan paikallista osaamista vahvistamalla koko kuntakentässä unohtamatta pieniä kuntia. Käyttöönoton tukea kunnissa rahoitetaan ja koordinoidaan keskitetysti.

Perustelut: Toimenpiteet vahvistavat suomalaisen yhteiskunnan digitaalista ja kokonaisturvallisuutta ja erityisesti pienten kuntien mahdollisuuksia vahvistaa toiminnan digitaalista turvallisuutta kaikilla osa-alueilla.

Lisätiedot: Jari Ylikoski, erityisasiantuntija, puh. +358 50 572 9820.

Rakentaminen ja ympäristö

Tehdään rakennetun ympäristön lainsäädännöstä toimiva

- **Kirjaus 17:** Jatketaan maankäyttöä ja rakentamista koskevan lainsäädännön uudistamista siten, että alueidenkäyttölain ja rakentamislain muodostamasta kokonaisuudesta tulee eri osapuolten kannalta toimiva, sujuva ja ennakoitava. Parannetaan maapoliittisten välineiden toimivuutta ilman, että kuntien maanhankinnan kustannuksia korotetaan. Tehdään rakentamislakiin tarvittavat korjaukset ja varataan sen toimeenpanoon riittävä rahoitus.

Perustelut: Rakentamislakia koskeva hallituksen esitys valmisteltiin kiireellä ja ilman lausuntokierrosta. Lain toimivuutta on tarpeen arvioida jo ennen lain voimaatuloa ja tehdä lakiin tarvittavat korjaukset. Toimeenpanoon onnistumiseksi tarvitaan rahoitusta koulutukseen ja toimeenpanoa koskevan ohjeistuksen valmisteluun.

Rakennettua ympäristöä koskevalla lainsäädännöllä vaikutetaan yhdyskuntien toimivuuteen, elinympäristön laatuun, arjen sujuvuuteen ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin. Prosessien sujuvoittaminen sekä suunnittelun ja toteutuksen laadun parantaminen edellyttää mahdollistavaa, joustavaa lainsäädäntöä sekä kumppanuutta ja toimintatapojen kehittämistä esimerkiksi kokeilujen kautta.

Maapolitiikan sääntelyssä on varmistettava kunnan mahdollisuudet hankkia maata rakentamisen tarpeisiin. Lunastuslainsäädännön korvausperusteet tulee säilyttää nykyisellään. Vapaaehtoista maakauppaa voidaan edistää luopumalla määräajaksi luovutusvoiton verosta, kun maata luovutetaan kunnille tai valtiolle. Kehittämällä maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kehittämisalueluennettelyä nykyistä toimivammaksi voidaan parantaa täydennysrakentamisen edellytyksiä.

Lisätiedot: Anne Jarva, kehittämisspäälikkö, puh. +358 50 573 6810.

Edistetään rakennetun ympäristön digitalisaatiota kunnissa

- **Kirjaus 18:** Luodaan uusi rahoitusväline kuntien digitaalisia prosesseja kehittävään toimintaan. Korvataan valtakunnallista laki- ja digikehityshankkeista ja EU-sääntelystä koituvat kulut kunnille rahoitusperiaatteen mukaisesti.

Perustelut: Rakennetun ympäristön toimialalla kunnille kohdistuu samanaikaisesti vaatimuksia useiden ministeriöiden lainsäädäntöhankkeista (VM, YM, MMM, LVM, TEM sekä EU-sääntely). Digitalisaatiota koskevien lakihankkeiden toimeenpano edellyttää aina rahoitusta kunnille, mikäli laissa säädetyt tiedon yhteentoimivuus- ja toimitusvelvoitteet koskevat kuntia. Pääosa rakennetun ympäristön tiedoista syntyy juuri kunnissa. Valtion tietojärjestelmähankkeissa tulisi huomioida, että itse tieto on järjestelmän tärkein osuus. Koska kaikissa digitalisaatiota koskevissa lainsäädäntöhankkeissa ei ole noudatettu rahoitusperiaatetta, ei vaadittua

toimeenpanoa ole vielä voitu käynnistää.

Esimerkiksi Tieliikennelaki 2020 edellyttää, että liikennemerkkit vaihdetaan kymmenen vuoden siirtymäajalla uusiin ja vaihdetuista liikennemerkeistä ilmoitetaan Väyläviraston DigiRoadiin. Velvoitteen sujuva ja tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää jatkuvan digitaalisen prosessin luomista kuntien kunnossapitoyksiköiden käyttöön. Tieliikennelain 2020 säädettyjen digivelvoitteiden toteutus valtakunnallisesti vaatisi vähintään 3–5 miljoonan euron rahoituksen kunnille.

EU:sta tulevan REDII-direktiivin toimeenpano ei ole lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla, sillä direktiivin toimeenpanoon ei ole osoitettu minkäänlaista rahoitusta. TEMin 'yhden luukun periaatteen' noudattaminen edellyttäisi kuntien lupajärjestelmien integrointia TEMin palveluun, mikä koko kuntakenttä huomioiden edellyttää vähintään 0,5–1 miljoonan euron rahoitusta, jotta tarvittavat integraatiot saataisiin valtakunnallisesti toteutettua.

Maa- ja metsätalousministeriössä valmistellaan parhaillaan uuden valtakunnallisen osoitetietojen kokonaisjärjestelmän perustamista. Kaikki osoitepäätökset tehdään kunnissa. Hankkeen laadukas ja kestävä toteutus vaatii vähintään 5–7 miljoonan euron rahoituksen kunnille.

Parhaillaan on käynnissä myös EU:n Avoimen datan direktiivin ja tähän liittyvien arvokkaiden tietoineistojen toimeenpanoon liittyvä valmistelu. Direktiivissä EU:n sisällä avoimeksi säädetyt tiedot (asema- ja yleiskaavat, osoitteet, rakennustiedot mittausaineistoon, kiinteistöt jne.) syntyvät pääosin kunnissa. Ko. tietojen jakelu edellyttää turvallisuustilanteen huomioimista ja tiettyjen kriittisten tietojen suodattamista. Direktiivin toimeenpanoon sekä digitaalisen turvallisuuden toteutukseen tarvitaan riittävää rahoitusta myös kunnille.

VM-digikannustinmomentti, josta kunnat ovat voineet hakea rahoitusta digitalisaation kehittämiseen, päättyi vuoden 2022 lopussa. Kunnissa tehtävä, koko yhteiskuntaa palveleva digikehitys vaatisi uuden kunnille suunnatun rahoitusmomentin, jotta se voisi toteutua laadukkaasti ja kestävästi.

Lisätiedot: Päivi Tiihonen, erityisasiantuntija, puh. +358 50 478 1604.

Lisätään ympäristöterveydenhuollon joustavuutta

- **Kirjaus 19:** Ympäristöterveydenhuolto järjestetään joustavasti alueelliset erot huomioiden. Lakimuutoksella (ns. sote toimeenpanolain (616/2021) 65 §) mahdollistetaan kuntien ja yhteistoiminta-alueiden vastuulla olevan ympäristöterveydenhuollon järjestäminen joustavasti, joko kunnassa, yhteistoiminta-alueella tai sopimuksella hyvinvointialueen toimesta.

Perustelut: Toimintaympäristö on hyvin erilainen suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa verrattuna haja-asutusalueeseen ja alueelliset erot ympäristöterveydenhuollon järjestämisessä ovat suuria. Kaupungeissa yksikön koon kasvattaminen ei tuo enää etuja, vaan hidastaisi prosesseja ja heikentäisi kykyä vastata paikallisiin tarpeisiin.

Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen joustavasti alueelliset erot huomioiden parantaa kuntalaisten mahdollisuuksia saada palveluita (neuvoja, ohjeita, eläinlääkintähuoltoa seura- ja lemmikkieläimille).

Joustavuus ympäristöterveydenhuollon järjestämistavassa mahdollistaa paikallisten olosuhteiden huomioimisen valvonnassa ja viranomaisyhteistyössä. Viranomaisyhteistyöllä (ympäristöterveys, ympäristönsuojelu, rakennusvalvonta) saadaan synergiaetua ja päästään vaikuttamaan elinympäristön terveellisyyteen (kaavoitus, ympäristöluvat, vesihuolto, varautuminen). Erityisesti terveydensuojelulla on tiivis yhteys kuntaan. (Rakennusvalvonnan, ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon uudelleen organisoitumisen lähtökohdat, [Virva-hanke 2017](#)).

Eläinlääkintähuollon järjestäminen suuremmalla alueella turvaa nykyistä paremmin mm. päivystysjärjestelyt, sijaiset sekä eläinlääkärien kollegiaalisen tuen.

Lisätiedot: Kaisa Mäntynen, erityisasiantuntija, puh. +358 40 703 6475.

Korjataan kuntien teknisen toimialan työvoimapula

- **Kirjaus 20:** Tartutaan kuntien teknisen toimialan työvoimapulaan uudistamalla teknisen toimialan tehtäviä ohjaavat vaatimukset ja koulutus vastaamaan yhdyskuntien suunnittelun, rakentamisen, ylläpidon ja valvonnan tarpeisiin. Huolehditaan, ettei kuntien tekniselle toimialalle säädetä lisätehtäviä tai -vaatimuksia, ellei toteutukseen ole työntekijäresursseja. Vältetään työmarkkinoiden jäykistämistä uusilla säädöksillä liittyen esimerkiksi pätevyys- tai mitoitusvaatimuksiin. Tarjoamme kannustimia kuntien yhteistyöhön ja muihin alan työvoimapulaa helpottaviin kunnan toimintatapojen kehittämiseen.

Perustelut: Kuntien teknisen toimialan osaajapula on huutava: alan työpaikoista 22 prosenttia jäi täyttämättä vuonna 2022. Tilanne on heikentynyt hyvin nopeasti viimeisten muutaman vuoden aikana. Tiedot selviävät Kuntaliiton kuntien teknisen toimialan työvoiman saatavuuden [selvityksestä](#).

Selvästi suurimmat haasteet työvoiman saatavuudessa on maankäytössä ja kaavoituksessa: niistä raportoi 60 prosenttia Kuntaliiton kyselyyn vastanneista. Noin kolmannes vastaajista ilmoitti työvoimapulasta rakennusvalvonnassa, kuntatekniikassa, tonttipalveluissa sekä tilapalveluissa ja rakennuttamisessa.

Kevan Työvoimaennuste2030 -selvityksen (2021) mukaan kuntien teknisen toimialan osaajapula on suhteellisesti suurempi kuin lääkäreiden ja samaa tasoa koko sote-alan kanssa.

Kuntien teknisen toimen asiantuntijoista eläköityy vuoteen 2031 mennessä peräti 38 prosenttia. Lisäksi vihreä siirtymä todennäköisesti lisää työvoimatarvetta alalla entisestään. Alan koulutusmääriä on lisätty, mutta yksin yritykset rekrytoivat vuosittain 1,5-kertaisesti sen määrän osaajia, joita kouluista valmistuu.

Työvoimapulan vaikutukset ovat dramaattisia. Lähes puolet Kuntaliiton kyselyyn vastanneista kertoo palvelutason heikentyneen tai hankkeiden lykkäytyneen, puolet lupaprosessien hidastuneen. Yli kolmannes arvioi työvoimapulan vaikuttavan rakentamisen laatuun. Monin paikoin koko alueen investointihalukkuus on vähentynyt.

Työvoimapula näkyy myös työyhteisöissä, mikä taas ei houkuttele uusia osaajia töihin ja karkottaa vanhatkin. Useat työnhakukierrokset hankaloittavat päivittäistä työtä niillä vähäisillä resursseilla, joita on. Pula osaajista on johtanut työyhteisöongelmiin ja vaihtuvuuden kasvuun. Vajaa kolmannes vastaajista arvioi tilanteen johtaneen sairaspöissaolojen kasvuun.

[Kuntaliiton selvitys](#) tarjoaa kattavan joukon ratkaisuja teknisen toimen osaajapulan helpottamiseksi. Muutostarpeita on koulutuksen sisällöissä ja alaa ohjaavassa lainsäädännössä. Kunnilla itselläänkin on monia keinoja ongelman lieventämiseksi. Toimivimmaksi on havaittu etätyömahdollisuuksien ja työjoustojen lisääminen. Kuntayhteistyössä on edelleen potentiaalia.

Lisätiedot: Miira Riipinen, johtaja, puh. +358 40 824 4401.

Ratkaistaan kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon rahoituskriisi

- **Kirjaus 21:** Tartutaan keskisuurten kaupunkien kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon rahoituskriisiin. Myönnetään käynnistysavustus keskisuurten kaupunkien vuokrataloyhtiöille rahoituskriisin ratkaisemiseksi ja toimintaedellytysten kohentamiseksi.

Perustelut: ARA-rahoitus asuntotuotantoon ja peruskorjauksiin on keskitetty MAL-sopimuseuduille. Investointirahoituksen ulkopuolelle jääminen jarruttaa vuokrataloyhtiöiden uudistamista matalamman markkinahinnan kaupungeissa. Korjausvelkainen ja reuna-alueille painottuva asuntokanta ei luo edellytyksiä tasapainottaa yhtiöiden taloutta.

Nykyinen, MAL-seuduille kohdennettu käynnistysavustus on luotu 2010-luvun vaihteessa, jolloin erityisesti Helsingin seudun asuntotuotanto oli aallon pohjassa. Käynnistysavustuksen rooli hankkeita käynnistävänä kannustimena on kuitenkin liudentunut asuntotuotannon elvyttyä. Alkuperäisessä merkityksessään käynnistysavustus soveltuu keskisuuriin kaupunkeihin, ja sopii investoinnin käynnistämiseen niille kuntayhtiöille, joille omistajakaupunki voi tarjota lainoitusta keskusta-alueelle sijoitettavaa vuokrakohdetta varten.

Tuottava investointi keskusta-alueelle korjaa yhtiön taloutta. Se mahdollistaa vanhan kannan suunnitelmallista purkamista heikon kysynnän vyöhykkeiltä. Käynnistysavustus toimii kynnyksrahana tavoin, kertaluonteisesti. Nykyisellä kustannustasolla toimiva käynnistysavustus on 15 000 euroa/asunto.

Lisätiedot: Laura Hassi, erityisasiantuntija, puh +358 50 562 7665.

Turvataan häiriöttömät liikenneyhteydet ja niiden rahoitus

- **Kirjaus 22:** Huolehditaan entistä tavoitteellisemmin Suomen eri alueiden saavutettavuudesta ja kansainvälisistä yhteyksistä. Kurotaan teiden ja ratojen korjausvelkaa umpeen ja toteutetaan kasvua edistäviä kehittämishankkeita. Resurssien kohdentamisessa tehdään priorisointeja vaikuttavuus edellä. Kehitetään sekä nopeita raideyhteyksiä suurten kaupunkien välillä, että joukkoliikennettä, jalankulku- sekä pyöräilyinfraa ja toimivia matkaketjuja koko maassa.

- **Kirjaus 23:** Nostetaan liikennejärjestelmän rahoitus vaikuttavalle tasolle ja tehostetaan EU-rahoituksen hyödyntämistä. Valtio kantaa vastuun kansallisen liikenneinfran rahoituksesta. Isojen liikennehankkeiden yhteisrahoituksen periaatteet sovitaan valtion ja kuntien yhteistyönä. Turvataan MAL-sopimusten rahoituspohja. Edistetään verotuksellisilla ja taloudellisilla ohjauskeinoilla liikenteen vihreää siirtymää ja päästötavoitteiden saavuttamista oikeudenmukaisella tavalla. Käynnistetään liikenteen verotuksen kokonaisvaltainen uudistaminen.
- **Kirjaus 24:** Käynnistetään lakihanke tai lakikokeilu kunnille mahdollistettavasta toimilupamallista mikroliikkumispalveluiden sääntelyyn.

Perustelut: Suomen saavutettavuus ja logistinen asema ovat heikentyneet turvallisuustilanteen myötä. Maantieteellisesti laajassa, väestöltään pienessä ja sijainniltaan syrjäisessä maassa teiden ja ratojen perusväylänpito ja kehittäminen edellyttävät väistämättä julkista rahoitusta. Rahoitustaso on nostettava pitkäjänteisesti vaikuttavalle tasolle. EU-rahoituksen hyödyntämistä on tehostettava ja huolehdittava riittävästä kansallisesta omarahoituksesta ja suunnitelmavalmiudesta.

Valtion ja kuntien työnjakoa tulee selkeyttää. Liikenteen rahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena valtion ja kuntien työnjaon ja rahoitusvastuiden sekä liikenteen verotulojen kohdistumisen näkökulmasta.

Nopeita raideyhteyksiä suurimpien kaupunkien välillä on kehitettävä. Kaupunkiseuduilla joukkoliikenteen palvelutasosta ja taloudellisesta pohjasta tulee huolehtia. Kestävää liikkumista sekä toimivia henkilökuljetuksia, matkaketjuja ja yhteyksiä joukkoliikenteen runkoverkon solmupisteisiin on edistettävä koko maassa.

Norjan mallin mukainen mikroliikkumispalveluiden toimilupamalli olisi hyvä työkalu isoille kaupungeille esimerkiksi sähköpotkulautapalveluiden määrä- ja laatusääntelyyn. Pienemmissä kaupungeissa todennäköisesti riittäisi mahdollisuus antaa sitovia sääntöjä katutilan turvalliseen käyttöön.

Liikenteen vihreän siirtymän ja päästöjen vähentämisen tavoitteista ei ole varaa tinkiä.

Lisätiedot: Johanna Vilkuna, kehittämispäällikkö, puh. +358 40 869 783.

Hyvinvointi ja sivistys

Turvataan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja resurssien riittävyys

- **Kirjaus 25:** Varhaiskasvatuksen kelpoisen henkilöstön riittävyys turvataan edetessä kohti vuoden 2030 vaadittua henkilöstörakennetta. Uusien henkilöstön määrää mahdollisesti lisäävien velvoitteiden säätämisestä pidättäydytään.
- **Kirjaus 26:** Kaksivuotisesta esiopetuksesta käydään kokeilun jälkeen, ennen asiasta päättämistä, laaja keskustelu varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen osalta, miten asiassa tulisi edetä tarkoituksenmukaisen

lopputuloksen saavuttamiseksi.

Lisätiedot: Jarkko Lahtinen, kehittämispäällikkö, puh. +358 50 361 4526

Otetaan yhteistyömallit laajasti käyttöön perusopetuksessa

- **Kirjaus 27:** Alueilla, joilla perusopetuksen ikäluokat pienenevät voimakkaasti, tarjotaan kunnille tukea ja kannusteita opetuksen järjestämiseen yhteistyössä, sekä mahdollisuuksia etäopetuksen osittaiseen hyödyntämiseen.
- **Kirjaus 28:** Etäopetuksen mahdollisuutta selvitetään ja etäopetus määritellään lähiopetusta täydentäväksi opetuksen järjestämismuodoksi.

Perustelut: Lapsia asuu jatkossakin hyvin erilaisilla alueilla. Saaristossa tai poronhoitoalueella ei toimi sama väestöpohjaan perustuva järjestämiskriteeri kuin tiiviisti asutulla kaupunkiseudulla. Ruotsinkielisten ja kaksikielisten kuntien alueella järjestämiskriteeri olisi erittäin haastava määritellä. Pelkkä hallinnollinen kriteeri ei toisi vastauksia opetuksen järjestämiseen pitkien välimatkojen päässä asuville oppilaille, se vain siirtäisi ongelmaa.

Perusopetuksen järjestämiseen määritelty väestö- tai aluekriteeri irrottaisi varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusopetuksesta, jatkumo katkeaisi. Ei ole olemassa selvityksiä tai tutkimusnäyttöä, että isompaan väestöpohjaan perustuva toimija pystyisi järjestämään perusopetuksen toimivammin tai laadukkaammin kuin pienempi järjestäjä.

Kuntien välisellä yhteistyöllä voidaan löytää monimuotoisia järjestämisen tapoja ja varmistaa opetuksen saatavuus ja laatu alueella. Tieto ja näkemys siitä, mikä on toimivaa, löytyy parhaiten paikallisilta toimijoilta, sitä ei voi ohjata ylhäältä. Yhteistyöhön tarvitaan mahdollistavaa lainsäädäntöä sekä rahoitusta, jolla yhteistyö on kannattavaa.

Etäopetusta kehittämällä voitaisiin mahdollistaa ja varmistaa monipuolinen opetustarjonta kouluissa. Lisäksi opettajien saatavuus helpottuisi erityisesti harvinaisemmissa aineissa, kuten kielten opiskelussa sekä harvinaisissa uskonto- ja katsomusaineissa.

Lisätiedot: Mari Sjöström, erityisasiantuntija, puh. +358 50 575 8622.

Arvioidaan TUV A-koulutusten toimivuus

- **Kirjaus 29:** Perusopetuksen päättövaihetta joustavoitetaan. Joustavan perusopetuksen toimintaa kehitetään siten, että toimintamuodosta hyötyy nykyistä laajempi oppilasjoukko. TUV A-koulutuksen toimivuus nivelvaiheen koulutusratkaisuna arvioidaan hallituskauden 2023–2027 aikana. Kuntien ja koulutuksen järjestäjien hankerahoituksella kehitettäviä opiskelijan tarpeisiin joustavia koulutuspalveluita kytketään paremmin perustoimintaan.

Lisätiedot: Essi Ratia, asiantuntija, puh. +358 50 463 7695.

Uudistetaan lukiokoulutuksen järjestämis- ja rahoitustavat

- **Kirjaus 30:** Lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä uudistetaan mahdollistamaan erilaiset tarkoituksenmukaiset järjestämistavat ja rahoitus vastaamaan lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Lukioiden rahoitusleikkaus poistetaan kumoamalla rahoituslain (1705/2009) 23b §.

Lisätiedot: Kyösti Värri, erityisasiantuntija, puh. +358 50 431 1926.

Turvataan ammatillisen koulutuksen saatavuus

- **Kirjaus 31:** Ammatillisen koulutuksen toimintalainsäädännöstä muodostetaan yksi kokonaisuus oppivelvollisten ja jatkuvan oppimisen osalta. Näin taataan ammatillisen koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus sekä sivistykselliset oikeudet maan eri osissa.
- **Kirjaus 32:** Ammatillisen koulutuksen valtiontalousarvioon perustuvan rahoituksen tarkoituksenmukaisuus selvitetään ja sen perusteella arvioidaan, olisiko perusteltua palata takaisin järjestelmään, jossa rahoitus määräytyy todellisen kustannuspohjan perusteella.
- **Kirjaus 33:** Nykyistä monimuotoista ammatillisen koulutuksen järjestäjämallia kehitetään. Kunnille turvataan aidot mahdollisuudet käyttää osaamisen kehittämistä kotoutumisen sekä työllisyys- ja elinkeinopolitiikan välineenä. Näin vahvistetaan kuntien roolia koulutuksessa. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen tarpeellisuus ja asema arvioidaan ja sen pohjalta ratkaistaan, tarvitaanko tämänkaltaista viranomaista.

Lisätiedot: Maarit Kallio-Savela, kehittämispäällikkö, puh. +358 50 437 0045.

Turvataan kulttuuripalvelujen saavutettavuus

- **Kirjaus 34:** Uudistetaan taiteen perusopetuslaki ja turvataan taidekasvatuksen saavutettavuus koko maassa. Kuntia tuetaan kulttuuritoiminnan järjestämisessä mukaan lukien terveyttä ja hyvinvointia edistävät kulttuuripalvelut. Taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuudet turvataan ja kulttuuritilojen peruskorjauksia tuetaan.

Lisätiedot: Johanna Selkee, erityisasiantuntija, puh. +358 50 435 9420.

Tartutaan suomalaisten liikkumattomuuteen

- **Kirjaus 35:** Tartutaan suomalaisten liikkumattomuuteen tukemalla ja rahoittamalla paikallistason kokonaisvaltaisten ja monialaisten liikkumisohjelmien suunnittelua ja toimeenpanoa. Pienennetään liikuntapaikkojen korjausvelkaa. Lisätään varoja liikuntatilojen energiatehokkuuden parantamiseen sekä panoksia kestävään liikuntapaikkarakentamiseen ja virkistys- ja ulkoilualueiden kehittämiseen.

Lisätiedot: Mari Ahonen-Walker, erityisasiantuntija, puh. +358 50 452 6433.

Edistetään lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintaa

- **Kirjaus 36:** Kehitetään lasten ja nuorten mielekästä vapaa-aikaa kokonaisuutena. Vahvistetaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä huomioidaan lasten ja nuorten omaehtoinen toiminnan merkitys sekä digitaalisen kulttuurin kehittyminen. Siirretään koulunuoristyön määräaikaiset panostukset pysyvästi kuntien nuorisotyön valtionosuuteen.

Lisätiedot: Mari Ahonen-Walker, erityisasiantuntija, puh. +358 50 452 6433.

Tarkennetaan kuntien ja hyvinvointialueiden työnjakoa

- **Kirjaus 37:** Kuntien ja hyvinvointialueiden vastuunjakoa tarkastellaan ja tarvittaessa sitä määritellään nykyistä tarkemmin huomioiden myös muiden kuntapohjaisten toimijoiden rooli. Ministeriöiden roolia ja keskinäistä koordinaatiota parannetaan kunnille ja hyvinvointialueille annettujen yhteistyövelvoitteiden ja niihin liittyvien suunnitelmien tiivistämiseksi ja yhteensovittamiseksi

Lisätiedot: Sami Niemi, erityisasiantuntija, puh. +358 50 589 9187.

Ehkäistään syrjäytymistä

- **Kirjaus 38:** Mahdollistetaan kunnille vaikuttava rooli hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisijänä riittävin resurssein. Kohdennetaan resurssit pitkittyneiden hyvinvointihaasteiden juurisyihin vaikuttamiseen ja suunnataan niihin tutkimusrahoitusta. Kunnille turvataan mahdollisuudet toteuttaa kynnyksettömiä palveluita kuntalaisten arkisissa ympäristöissä.

Lisätiedot: Maria Salenius, kehittämispäällikkö, puh. +358 50 561 0466.

Sujuvoitetaan yhteistyötä oppilashuollossa ja työpajatoiminnassa

- **Kirjaus 39:** Psykologien koulutusmääriä nostetaan ja kuraattorien kelpoisuusehdot pidetään riittävän väljinä työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Opiskeluhuollon onnistunut toteuttaminen tarvitsee valtakunnantason yhteistyötä. Yhteistyössä on edustettuna OKM, STM, Opetushallitus, THL ja Kuntaliitto.
- **Kirjaus 40:** Työpajatoiminnan järjestämisessä kunnalla ja hyvinvointialueella on oma roolinsa ja kyse on näin ollen yhteisestä tehtävästä. Asia ratkaistaan yhteistyön mahdollistavalla lainsäädännöllä. Ilmeneviä puutteita Hyvinvointialueiden palveluissa ei kompensoida kuntien palveluita lisäämällä, ilman että pysyvä rahoitus seuraa mukana.

Lisätiedot: Liisa Jurmu, projektipäällikkö, puh. +358 50 479 6835.

Kehitetään sivistystoimen rahoitusjärjestelmää

- **Kirjaus 41:** Valtionapurahoitusta kehitetään pysyväisluonteisesti vastaamaan maahan muuttavien opetus- ja kulttuuripalvelujen palvelujen järjestämisen kustannuksiin, jotta rahoituksesta on saatavissa tietoa ennakkollisesti.

Lisätiedot: Irmeli Myllymäki, kehittämispäällikkö, puh. +358 46 921 4443.

Laaditaan kansallinen digivisio

- **Kirjaus 42:** Sivistystoimelle laaditaan koko oppimispolun kattava ja laajassa valmistelussa toteutettu kansallinen digivisio ja kehittämisen strategia, jota täydennetään toimenpideohjelmalla. Henkilöstön digitaalista osaamista vahvistetaan mm täydennyskoulutuksin. Perusrahoituksessa tunnistetaan palvelujen monikanavaisuus, kuten digitaalisten palvelujen ja neuvonnan aiheuttamat kustannukset. Kuntien välistä yhteistyötä mukaan lukien digitaalisten toimintamallien ja palveluiden kehittämistä edistetään ja tuetaan.

Lisätiedot: Minna Lindberg, erityisasiantuntija, puh. +358 50 577 2243.

Kehitetään julkisia hankintoja

- **Kirjaus 43:** Arvioidaan hankintalain sidosyksikkösäännösten toimivuutta sekä selvitetään nykyisten inhouse-yhtiöiden toimintaympäristöä ja kehittämistarpeita. Arvioinnissa huomioidaan sidosyksikköjen merkitys kuntien yhteistoiminnassa ja toimintojen tehostamisessa sekä mahdollisten säädösmuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueiden toimintaan. Sääntelyn mahdolliset muutokset rajataan havaittuihin ongelmatapauksiin, jotta yleisellä sääntelyllä ei hankaloiteta hankintayksiköiden ja palvelun käyttäjien kannalta tehokasta, lakeihin perustuvaa ja tarpeellista sidosyksiköiden käyttöä.

Lisätiedot: Juha Myllymäki, lakiasianjohtaja, puh. 050 4084392.

Lisätiedot

Kuntaliitto on koonnut ehdotuksia kirjauksiksi hallitusohjelmaan 2023–2027. Kirjausehdotuksemme löytyvät tästä koosteesta.

Kerromme mielellämme yksityiskohtaisempia taustatietoja kustakin tavoitteesta ja saavumme mielellämme kuultaviksi tai keskustelemaan. Kunkin aiheen lopusta löytyy kyseisen alan asiantuntijoidemme yhteystiedot.

Hallitusohjelmatavoitteiden ja -kirjausten kokonaisuudesta vastaavat:

Yhteysjohtaja José Valanta

Puh. +358 50 523 1116

Edunvalvonnan erityisasiantuntija Laura Lyly

Puh. +358 50 439 5068

sähköposti: etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Nostetaan kuntien asiat näkyvästi hallitusohjelmaan! Ollaan yhteyksissä!

Toimitusjohtaja Minna Karhunen

Puh. +358 50 380 5907

Kuntaliiton hallitusohjelmatavoitteisiin voit tutustua alla olevan qr-koodin kautta tai osoitteessa www.kuntaliitto.fi/hallitusohjelmatavoitteet

Tämä kooste löytyy myös samalta verkkosivulta pdf-tiedostona.

